

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **P. V.**, zastoupeného Mgr. Evou Kantoříkovou, advokátkou se sídlem Šumavská 35, Brno, proti žalovanému **Krajskému úřadu Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 2. 2012, č. j. JMK 112294/2010, sp. zn. S - JMK 112294/2010/OD/Fö, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 3. 2012, č. j. 31 A 18/2012 – 17,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Městský úřad Hustopeče, odbor dopravy vydal dne 25. 6. 2010 rozhodnutí, kterým zamítl námitky žalobce proti provedení záznamu bodů v registru řidičů podle § 123f odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí zamítl žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím, proti němuž žalobce brojil žalobou. Spolu s podáním uvedené žaloby požádal o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud v záhlaví vymezeným usnesením rozhodl, že se žalobci osvobození od soudních

poplatků nepřiznává. Uvedené usnesení žalobce (dále též „stěžovatel“) nyní napadá kasační stížností.

II. Shrnutí odůvodnění napadeného usnesení a argumentace obsažené v kasační stížnosti

[2] Krajský soud napadené rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce ani přes výzvu soudu nedoplnil a neuvedl skutečnosti týkající se jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů a nedoložil tyto skutečnosti důkazy. Obecným tvrzením žalobce o jeho vyživovacích povinnostech nelze odůvodnit rozhodnutí o přiznání osvobození od soudních poplatků. Důkazní břemeno k prokázání tvrzení, že nemá dostatek prostředků, nese žalobce. Žalobce v daném případě neunesl své břemeno tvrzení, ani nesplnil svou důkazní povinnost.

[3] Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že již v žalobě, v níž požádal o osvobození od soudních poplatků, poukázal na to, že má příjem z pracovního poměru ve výši přibližně 11 000 Kč a že má vyživovací povinnost ke třem osobám. K tomu mu soud zaslal k vyplnění formulář „Potvrzení o osobních a majetkových poměrech“ s tím, že mu uložil, aby řádně vyplněný formulář soudu zaslal zpět do 5 dnů. Tato výzva byla zástupkyni stěžovatele doručena ve středu 14. 3. 2012, lhůta pro odeslání formuláře tak skončila v pondělí 19. 3. 2012. Ve stanovené lhůtě zástupkyně předala daný formulář stěžovateli, který jej řádně vyplnil, zajistil potvrzení příjmů od svého zaměstnavatele a doručil zpět své zástupkyni k odeslání soudu. Zástupkyně stěžovatele však o víkendu onemocněla a odeslání formuláře se jí podařilo zajistit až dne 23. 3. 2012 (za pomocí kolegy, zástupkyně byla stále ještě v pracovní neschopnosti). Po doručení usnesení, kterým soud nevyhověl žádosti o osvobození od soudních poplatků, požádala zástupkyně soud o prominutí zmeškání předmětné soudcovské lhůty, respektive o její prodloužení. K této žádosti přiložila průkaz o pracovní neschopnosti. Krajský soud nato stěžovateli sdělil, že lhůtu nelze prodloužit, o žádosti o prominutí zmeškání lhůty však nerozhodl.

[4] Stěžovatel namítl, že 5denní lhůta, kterou mu soud stanovil k doložení vyplněného formuláře, byla nepřiměřeně krátká. Formulář byl doručen pouze jeho zástupkyni, přestože povinnost vyplnit formulář byla uložena přímo stěžovateli; výzva tak měla být doručována také jemu. V dané lhůtě, do které zasáhly dva dny pracovního volna, musela zástupkyně doručit formulář stěžovateli, ten jej musel předat svému zaměstnavateli k potvrzení příjmů a doručit zpět. To vše za situace, kdy stěžovatel bydlí v jiném okrese, než je sídlo jeho právního zástupce. Stěžovatel dále namítl, že nebyl krajským soudem poučen o následcích zmeškání lhůty a o skutečnosti, že tvrzení a důkazy uvedené k majetkovým a osobním poměrům v žalobě jsou soudem považovány za nedostatečné k prokázání jeho majetkových poměrů. Krajský soud se s těmito tvrzeními a důkazy v napadeném usnesení žádným způsobem nevypořádal. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu přitom není formulář jediným způsobem, jak lze prokázat majetkové a osobní poměry.

[5] Stěžovatel se dále domnívá, že v jeho případě byly dány důvody pro prominutí zmeškání dané soudcovské lhůty, která byla zmeškána z důvodu nemoci zástupkyně stěžovatele.

[6] Žalovaný nevyužil své právo vyjádřit se ke kasační stížnosti.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud předně podotýká, že s ohledem na povahu napadeného usnesení krajského soudu netrval na podmínce zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť by to způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by to mohlo vést k nepřípustnému odepření přístupu k Nejvyššímu správnímu soudu; obdobně viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Úprava osvobození od soudních poplatků je obsažena v § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

[10] Z uvedeného ustanovení dále jednoznačně plyne, že povinnost doložit nedostatek prostředků je na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků. Účastníka řízení tedy zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Chce-li být účastník se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen tvrdit, že mu jeho majetková a finanční situace neumožňuje poplatky uhradit, ale musí svá tvrzení také řádně doložit (k tomu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod. č. 537/2005 Sb. NSS, a ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51).

[11] V nynějším případě, jak je patrno ze soudního spisu, stěžovatel v žalobě požádal o osvobození od soudních poplatků s tím, že má vyživovací povinnost ke třem nezletilým dětem a ke své přítelkyni, která je s nejmladším dítětem na rodičovské dovolené. Přípisem ze dne 7. 3. 2012 krajský soud zaslal stěžovateli (prostřednictvím jeho zástupkyně) formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech"; zároveň jej vyzval, aby řádně vyplněný formulář zaslal soudu ve lhůtě pěti dnů. Formulář byl doručen zástupkyni stěžovatele ve středu 14. 3. 2012. Dne 23. 3. 2012 rozhodl krajský soud, že žalobci se osvobození od soudních poplatků nepřiznává, téhož dne bylo dané usnesení vypraveno, doručeno zástupkyni stěžovatele bylo 27. 3. 2012. Dne 23. 3. 2012 stěžovatelova zástupkyně zaslala krajskému soudu vyplněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech", soudu formulář došel 26. 3. 2012. Dne 31. 3. 2012 zaslala zástupkyně stěžovatele soudu přípis, v němž uvedla, že poté, co jí byl stěžovatelem předán vyplněný formulář, onemocněla, a tak se jí podařilo zajistit jeho

odeslání až dne 23. 3. 2012. Zároveň požádala o prominutí zmeškání lhůty k doložení vyplněného formuláře, případně o její prodloužení. K uvedenému přípisu přiložila kopii rozhodnutí o její dočasné pracovní neschopnosti ze dne 19. 3. 2012. V reakci na tuto žádost ji krajský soud sdělil, že o žádosti o osvobození od soudních poplatků již bylo pravomocně rozhodnuto, a tak nelze lhůtu k doložení předmětného formuláře prodloužit.

[12] Krajský soud zdůvodnil rozhodnutí, kterým stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků, tím, že stěžovatel ani přes výzvu soudu nedoplnil a neuvedl skutečnosti týkající se jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů a nedoložil tyto skutečnosti důkazy. Ze soudního spisu je patrné, že stěžovatel skutečně zaslal soudu vyplněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ až po stanovené lhůtě. V době, kdy soud o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodoval, tedy mohl vycházet toliko z jeho tvrzení (uvedeného již v žalobě), že má vyživovací povinnost ke třem nezletilým dětem a ke své přítelkyni, která je s nejmladším dítětem na rodičovské dovolené.

[13] Stěžovatel v dané souvislosti namítl, že se krajský soud s těmito tvrzeními a důkazy v napadeném usnesení žádným způsobem nevypořádal a že podle judikatury Nejvyššího správního soudu nepředstavuje předmětný formulář jediný způsob, jak lze prokázat majetkové a osobní poměry. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí následující. Se stěžovatelem lze souhlasit potud, že význam formulářů při uvádění a dokládání majetkových a finančních poměrů účastníků by neměl být přeceňován. Jak zdejší soud uvedl např. ve svém rozsudku ze dne 17. 9. 2008, č. j. 4 Ads 90/2008 – 130, zmiňovaný formulář představuje toliko jeden z možných prostředků sloužících ke zjištění, zda účastník řízení má či nemá dostatečné prostředky. Pokud by tedy stěžovatel uvedl všechny relevantní skutečnosti týkající se jeho osobních a majetkových poměrů již v žalobě, k níž by přiložil i důkazy, kterými by je prokazoval, a krajský soud by se v usnesení, v němž by rozhodoval o žádosti o osvobození od soudních poplatků, s těmito skutečnostmi a důkazy nevypořádal, pak by se bezpochyby jednalo o pochybení krajského soudu. K tomu ale v nynějším případě nedošlo. Stěžovatelova tvrzení obsažená v žalobě nejsou dostatečná k posouzení jeho osobních a majetkových poměrů (chybí bližší údaje o výši jeho příjmu, o jeho majetku atd.) a svá tvrzení stěžovatel spolu s podáním žaloby ani nijak nedokládal. Totéž konstatoval i krajský soud v napadeném usnesení („*obecným tvrzením žalobce o jeho vyživovacích povinnostech nelze odůvodnit rozhodnutí o přiznání osvobození od soudních poplatků*“), uvedená kasační námitka je proto nedůvodná.

[14] Stěžovatel dále namítl, že nebyl krajským soudem poučen o následcích zmeškání lhůty a o skutečnosti, že jeho tvrzení a důkazy uvedené k majetkovým a osobním poměrům v žalobě jsou soudem považovány za nedostatečné. Při posuzování této námitky je třeba vyjít z ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s, podle nějž je soud povinen poskytnout účastníkům řízení stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Žádnou bližší úpravu náležitostí výzvy k doložení nedostatku prostředků soudní řád správní neobsahuje (jako je tomu např. u výzvy k opravě nebo odstranění vad podání dle § 37 odst. 5 s. ř. s.), a tak je třeba posuzovat individuálně každý konkrétní případ, přihlížet k jeho specifickým okolnostem a zvažovat, zda soud poskytl účastníkům řízení poučení o jejich právech a povinnostech v nezbytném rozsahu. V nynějším případě

je Nejvyšší správní soud přesvědčen, že tomu tak bylo. Předně je třeba poukázat na to, že stěžovatel byl již v řízení o žalobě zastoupen advokátkou, tedy právní profesionálkou. Jestliže soud stěžovateli v reakci na jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zaslal formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a stanovil mu lhůtu k vyplnění a vrácení tohoto formuláře, pak zástupkyni stěžovatele muselo být zřejmé, že soudu skutečnosti tvrzené v žalobě ve vztahu k dané otázce nestačí a že je třeba ve stanovené lhůtě relevantní skutečnosti soudu sdělit a doložit (ať už vyplněním formuláře, či jinou formou). Stěžovatelova zástupkyně musela být zároveň srozuměna s tím, že pokud tak řádně a včas neučiní, může být stěžovatelova žádost z tohoto důvodu zamítnuta. Ani tato námitka proto není důvodná.

[15] Dále stěžovatel namítl, že mu soud stanovil příliš krátkou lhůtu k vyplnění předmětného formuláře a že tento formulář zaslal pouze jeho zástupkyni. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že pětidenní lhůtu k vyplnění a zaslání předmětného formuláře nepovažuje samu o sobě za nedostatečnou, za běžných okolností by neměl být pro účastníka řízení problém uvedené splnit. Přitom platí, že pokud účastník řízení z nějakého důvodu není schopen v této lhůtě výzvě soudu vyhovět, pak může požádat o její prodloužení dle § 40 odst. 5 s. ř. s. V souladu se zákonem bylo rovněž doručení formuláře toliko zástupkyni stěžovatele. Podle § 42 odst. 2 s. ř. s. má-li účastník řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci. Vedle zástupce se přímo účastníkovi doručuje pouze tehdy, má-li účastník něco osobně vykonat. Takovým úkonem však dle judikatury Nejvyššího správního soudu není doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů účastníka k žádosti o osvobození od soudních poplatků (viz rozsudek ze dne 13. 12. 2007, č. j. 8 Afs 154/2006 – 77). Nejedná se o úkon, který by musel nutně vykonat osobně účastník, může jej vykonat také jeho zástupce (v součinnosti s účastníkem). Lze tak shrnout, že pokud se v nynějším případě ukázala být pětidenní lhůta příliš krátká, měla zástupkyně stěžovatele požádat o její prodloužení. Opět je nutno poukázat na skutečnost, že se jedná o právní profesionálku. Jestliže onemocněla, mohli o prodloužení lhůty jejím jménem požádat její kolegové či zaměstnanci z její advokátní kanceláře, případně mohli soud zpravit o její nemoci s tím, že předmětný úkon učiní až po lhůtě a že o prodloužení lhůty či o prominutí jejího zmeškání požádá dodatečně. Také tyto námitky proto Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými.

[16] Stěžovatel konečně také namítl, že krajský soud nereagoval na jeho žádost o prominutí zmeškání lhůty ze dne 31. 3. 2012. Z povahy věci je však zřejmé, že v situaci, kdy již bylo o žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodnuto, nemohl krajský soud zmeškání lhůty stanovené dle § 36 odst. 3 s. ř. s. prominout.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[17] Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny námitky uplatněné stěžovatelem nedůvodnými; jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[18] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl

úspěch, žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[19] Toliko *obiter dictum* Nejvyšší správní soud dodává, že soudní řád správní umožňuje účastníkovi, u nějž došlo ke změně poměrů, podat novou žádost o osvobození od soudních poplatků.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. července 2012

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně

senátu